

פרוטוקול מס' 17

מישיבת ועדת הטיחות האזרחיים
שהתקיימה ביום ג', י"ב בסיון תשי"ג = 26.5.53
(בשעה 8.30)

נוכחים:

א. אלממן - יו"ר	א. איזלינג
ח. בן-אזר	ר. גמטוני
ב. הראל	א.מ. גניחובסקי
ג. טברסקי	א. חביבי
ב. כאנלסון	ש. זיסמן
ד. נצר	י. יטעיהו
ש. כפרית	ש. לורנץ
י. ניצני	

מוזמנים:

ד"ר ז. להמן = בשם כפר הנוער "בן-שמן".
מר יעקובסון = " " " "
מר בר-סלע = המנהל הכללי של משרד הסעד.
הגב' צ. בלוך = מנהלת המחלקה לטיפול טובי-אלי
בילד ונער, במשרד הסעד.

סדר-היום:

- (א) בעיות המלך קיומו של כפר הנוער "בן-שמן".
- (ב) מסקנות ועדת המשנה על המצב הסניטרי בארץ.
- (ג) מכתב שר המשטרה בענין הקמת בית-חולים במטולט.
- (ד) ועדת המשנה לנוער העברייני.
- (ה) זמני ישיבות הוועדה.

היו"ר א. אלממן:

אני מאיץ להתחיל בישיבה למרות העובדה של כל חברי הוועדה נוכחים.

כפי שהודעת בישיבה הקודמת היחה אלינו פניה מצד ד"ר ז. להמן מכפר הנוער "בן-שמן". הוא מעמיד את הבעיה בקשר להמטך קיומו של מוסד זה; מאחר שהוועדה החליטה לאפשר לנציגי מוסד זה להביא את הענין בפני הוועדה בהתאם לבקשתם - אמסור את רשות הדיבור לד"ר להמן. בקטנו גם את באי-כח משרד הסעד להיות נוכחים בשעת הדיון על-מנת שנשמע את דעתם והערותיהם בקשר לשאלה זו.

ד"ר ז. להמן:

פנינו לוועדה זו בקשר לבעיית המטך קיומו של מוסדנו, כפר הנוער "בן-שמן" אשר נוסד לפני 26 שנה ואשר כיום אף גורם ציבורי בארץ או בחוץ-לארץ אינו רואה את עצמו אחראי לו מבחינה כספית. כיום כולל כפר הנוער שני מוסדות: (א) חברה הילדים שהיא בת 210 חניכים בגיל 6-14; (ב) גיה"ס החקלאי המונה 180 חניכים מגיל 13-16. כ-135 ילדיה נשלחים אלינו על-ידי עליית הנוער, 40 הם מקריט טובי-אליים ו-35 פרטיים. הילדים ה"פרטיים" אינם באים בדרך-כלל ממסחות עשירות ואינם יכולים במקרים רבים לשלם את החכמה המלא, פרט לאחדיהם.

ועדת משנה לשירותים איבוריים,
26.5.53

ז"ל

ההוצאות ברוב המוסדות מסוג זה עולות ל-60 לירות, בה בטעה שלגבי ילדינו האתו גבוה יותר, בעיקר משום שמספר הילדים בגיל נמוך יותר (9-10) הוצאותיהם יקרות מאשר ההוצאות לגבי הילדים הגדולים. כמו"כ כפר הנער בן-שמן, כמוסד הקיים שניה רבות, נזקק להוצאות משכורות והתחייבויות סוציאליות שונות יותר גדולות מאשר כל מוסד אחר יכול להעסיק אנשים צעירים, בלתי-נשואים וכו'. אולם במובן זה ההבדל אינו גדול.

מוסדנו מוציא 720 לירות לילד לשנה בטעה

שאנו מקבלים רק 600 לירות. משרד החינוך והתרבות תומך רק ב-3 לירות לילד לחודש, ואנו מקווים שנצליח, כמו"כ שאנו מנהלים עתה בענין זה, להשיג 6 לירות. ההסתדרות נותנת תוספת של 4 ל"י לחודש לילד ומשרד הסעד תומך ב-40 ל"י. סך-הכל - אם נצליח לקבל את התוספת ממשרד החינוך והתרבות - יהיה 50 לירות המשלמות לחודש, על-ידי הגופים שהזכרתי, לגבי המקרים הסוציאליים. הקורמוריון של מוסדנו סנה אל משרד החינוך בקשר לבעיה הכספית והם מצדדים במיתו גם כן להיכנס לבעיה זו.

מהי בקשתנו ומאלתנו לוועדה זו? אנו

מבקשים את עזרתכם לגבי המשך קיומו המוסד, מבחינה כספית. היו שנים אשר שלחו למוסד הנער בן-שמן 100-150 ילדים מתל-אביב והסביבה, ממסר זה ירד פלאים והנימוק לכך, כפי שנאמר לי במספר שיחות, שישלח מוסדות אשר יש באפשרותם לקבל מקרים סוציאליים במתירים זלים יותר. מל הח המוסדות אשר יכולים לקבל מקרים סוציאליים במתיר זול יותר? אלה הם המוסדות אשר עומד מאחריהם איזה גוף, או ארגון, הממן את ההוצאות באמצעות מגביות בתוך-לארץ וכדומה. למוסדנו אסור לערוך מגביות באמריקה באופן כזה שאין לנו כל אפשרות לקבל תוספת מעזרת הציבור. כמו"כ יתכן ונשלח ילדים אלה למוסדות צעירים אחרים שלחם ההוצאות הן יותר קטנות, או לבתי-ספר אשר נמצאים בקרבת המושבה שגם שם ישנו הבדל מסויים במתיר.

בקשתנו היא שתואילו לעזור לנו למצוא בטביל

חברת הילדים שלנו פתרון דומה לזה שנמצא בטביל מוסד ילדים "אהבה" אשר עירית חיפה אתראית לו מבחינה כספית. אנו נשאלנו כמעט המוסד היחיד ללא עורף וללא בעל-בית. איננו חושבים כי אנו ראויים ליחס זה מאחר שכפר הנער בן-שמן חינוך במשך שנים רבות מאות ואלפי ילדים. אשר תרמו וחורמים את-חלקם בבנין הארץ. מספר ניכר של מחנכים אשר כיום הם מנהלי מוסדות חינוך בארץ, קיבלו גם הם את הכשרתם בבן-שמן. בן-שמן חינוכה ילדים להכשרה ולכל עבודה פרודוקטיבית ושימשה דוגמה להרבה מוסדות אשר נוסדו במשך הזמן. בן-שמן הוא המוסד החינוכי היחיד אשר סבל רבות בזמן הפרעות ובעת מלחמת השחרור, והסובל עוד היום מהוצאות התקופה הזאת. אנו קיבלנו קומפלימנטים רבים בעת שעברנו כמה פעמים ממקום מושבנו לכפר ויתקין וחזרה, קיבלנו קומפלימנטים על עוז רוחנו בטעה שלא עזבנו את בן-שמן בתקופה הרח-סכנות, בשנת 1929 כאשר הוצע לנו לעזוב את המקום ולעבור למקום אחר - וסירבנו, אולם מכל הקומפלימנטים אשר קיבלנו איננה יכולים להתקיים ולקיים את המוסד.

אני חוזר, בקשתנו היא, לתת לנו פתרון

דומה לזה שנמצא למוסד הילדים "אהבה" ליד חיפה, וכי יקבל עליו משרד הסעד, או כל ציבור אחר, אולם באופן מיוחד משרד הסעד, את האחריות לגבי מספר מסויים של מיטות, וכי ישלח עבורן את ההוצאות העכסיויות. בור כל ילד, כפי שהוא עולה בכל המוסדות.

אני מציע, כי חברי הוועדה ישאלו שאלות - אם ישנן כאלה.

היו"ר א. אלממן:

האם ד"ר להמן דיבר רק ביחס למוסד בן-שמן לוד?

ד. נצר:

כן.

ד"ר ז. להמן:

זי.

ג. טברסקי:

ד"ר להמן נקב במספרים אשר בסיהומם אינם מדאים לי את הסכום הכולל, ועל-כן מבקשו להבהיר את הטעון הבהרה. כפי שאמר כולל כפר הנער "בן-שמון" 210 ילדים בגיל 6-14 ו-180 נערים בגיל 16-18, זאת-אומרת שישנם במוסד זה 390 ילדים. אחר-כך אמר ד"ר להמן, כי במוסד זה ישנם 135 ילדים מעליית הנוער, 40 מקרים סוציאליים ו-35 מקרים פרטיים; באם נשווה את שני הסכומים ניווכח שאין התאמה ביניהם.

ד"ר ז. להמן:

אשר לשאלת המספרים: הפירוט אשר ניתן על-ידי הוא אך ורק לגבי חברת הילדים בכפר הנער בן-שמון. 180 הנערים בגיל 16-13 אשר מהווים את בית-הספר החקלאי עומדים עתה בשלב של העברה, בהדרגה, לרשות משרד החקלאות ועל-כן אינני כולל אותם במסגרת פנייתנו זו.

ג. טברסקי:

ד"ר להמן הזכיר בדבריו את הקורטוריון של המוסד. רציתי לשמוע א) מי הם חברי הקורטוריון, באופן אישי, את מי הם מייצגים? ב) מה המספר המכסימלי של ילדים אשר מוסד זה יכול לקלוט וכן מה מספר העובדים בכפר הנער כולו? ג) כיצד מתחלק במוסדכם התקציב של 60 ל"י?

ט. כפרית:

רציתי להעיר לסקירתו של ד"ר להמן, כי בהתאם לחוק חינוך חובה היה מטרד החינוך והתרבות צריך לשאת בכל ההוצאות לגבי הגילים 6-14, מדוע אם כן שילמו רק 3 לירות (ורק מבטיחים 6 לירות, כפי שאמר ד"ר להמן) בסעה שהיו צריכים לשאת בכל הוצאות הלמוד?

ד"ר ז. להמן:

אשר להרכב הקורטוריון, הוא מורכב בעיקר מחברי ההסתדרות, מייסדי המוסד, ואחרים. קודם נמנו עליו גם הורים, על חברי ההסתדרות נמנים חסקין ודורי, על מייסדי המוסד: ד"ר סנטור, מר גפתלי, אשר היה שנים רבות יו"ר ועתה הוא חבר הקורטוריון, כן חברים בקורטוריון ד"ר זלתימר, ח. הלפרין, י. ניב והריץ רוט, לעבר - גם ב"כ החורים: עליזה רופין וורבורג. עלי להדגיש כי פעולת הקורטוריון היא מצומצמת ואינם מגיעים כמעט לאיזה פעולה מעשית.

חברת-הכנסת כפרית שאלה בקשר להסתמפות

מטרד החינוך והתרבות. עד כה היה כפר הנער בן-שמון צריך להוסיף 50% מאחר שאין איזה רשות מוניציפלית אשר תוסיף זאת. עתה אנו מקווים שהסתמפות מטרד החינוך תגדל ותגיע ל-100%. מתנהל על-כך מו"מ אשר טרם סוכם, אולם אנו מקווים שבטיג זאת.

כיצד מתחלק התקציב של 60 לירות? ידוע

לי, כי סכום זה כולל את מסכורות המורים שיש בו אחוז מסויים בסביל הסמט, הוצאות שירותים קטנים וכו', אולם אינני יכול לענות ברגע זה על פרטי החלוקה במדויק, ואני מבקש את האפשרות לשלוח זאת בכתב. רק זאת אעיר, כי אותם המוסדות אשר בדרך-כלל עומדים על רמה מסויימת לגביהם הוצאות הלמוד טוות, פרט להבדל שהזכרתי, הקיים לגבי מוסד חדש ומוסד ותיק, או לגבי מוסד הנמצא ליד מושבה ומוסד מבודד, אולם גם בזה אין ההפרט גדול.

מה המספר המכסימלי של ילדים אשר יכולים

להיקלט ומה מספר העובדים בחברת הילדים בן-שמון? אני חושב כי מספר הילדים הנמצאים כיום במוסד הם האופטימום שאנו יכולים לקלוט בתנאינו והמדובר הוא הן לגבי חברת הילדים והן לגבי בית-הספר החקלאי. אשר למספר העובדים במוסד, גם בשאלה זו אמסור לוועדה את מספר העובדים בשתי החברות: ששגיע ל-110 פחות-או-יותר. פירוט מדוייק עוד אמסור בכתב.

ב. כצנלסון:

רצוני לשאול את ד"ר להמן אם ישנם במוסד כפר הנער בן-שמון ילדים שהם עולים חדשים, ומה מספרם? מה מספר הילדים שלהם הורים בארץ, מה מספר הילדים היתומים?

אשר לבית-הספר היסודי, האם בית-ספר זה

מסתייך לזרם מסויים ובאיזה צורה חושבים לפתור את הבעיה עכשיו?

ז"י.

האם ישנם ילדים דתיים בין המבוגרים? מה מצב הדת בכלל במסגרת מוסד זה?
האם יש בכלל ילדים דתיים בין המבוגרים? מה מצב הדת בכלל במסגרת מוסד זה?

ד"ר נצר: ילדים בגיל 14-6, האם בתוך תכנית למודיהם, מטרתם גם באיזו עבודה מכניסה? ישנן אמנם הוצאות של 60 לירות לגבי כל ילד אולם לעומת זאת ישנן גם הכנסות מעבודת הילדים, במידה שהם עובדים.

כמו-כן ברצוני לשאול מה הקטר היטיר בין מוסד זה להסתדרות, האם רק בהקצבות אשר שמענו עליהן במסגרת 4 לירות, וגם בהסתתפות בקורטוריון, או ישנו קטר אחר יתר למוסד זה?

ד"ר ז. להמן: חברת-הכנסת כצנלסון שאלה בקטר לשאלת הזרמים במוסד כפר הנוער "בן-סמון". ביחס לזה אזכיר, כי במסך שנים היו במוסדנו שלוש חברות נוער: הנוער הציוני; הנוער העובד והשומר הצעיר, אשר היוותה את הקבוצה הקטנה ביותר בין הסלוסה. לאחר שיסדו הפרוגרסיבים את מוסדותיהם עברו חברות נוער אשר קודם הגיעו לבן-סמון - הנוער הציוני - אליהם. עד אז היה בית-הספר מורכב החל מהפרוגרסיבים ועד השומר הצעיר, שהיא הקבוצה הקטנה ביותר.

כפר הנוער בן-סמון, כפי שידוע לכם, אינו מוסד דתי, אמנם הסתדלנו, ונדמה לי לפעמים בהצלחה, לעורר אצל הילדים אספקט בפני הדת: קראנו את התנ"ך ביום ששי לפני האוכל, קיימנו מסיבות עונג שבת למרות העובדה שהאחירה באופן כללי אינה רליגיוזית, ונרדור סילד מדוק לא היה נכנס למוסד זה.

לשאלת חברת-הכנסת נצר: היחס להסתדרות. לעת-עתה המצב הוא כזה שההסתדרות בוחנת הקצבה שנתית ומסתתפת בקורטוריון. העלו פעם רעיון, שההסתדרות תקבל את האחריות לגבי המוסד, אולם לעת-עתה היא רחוקה מזה ולא נוכל להיבנות על-כך.

מספר הילדים העולים אשר נמצאים בחברת הילדים הוא 135 ובענין זה אמסור את רשות הדיבור לטר יעקבסון.

טר יעקבסון: מבחינת האחריות לילדים אפשר להגיד שמסדר הסעד אחראי לילדים הישראלים ועליית הנוער לילדים עולים, אולם כל הפרטה הזו נסתבסה במסך הזמן ו-135 הילדים אשר הם לכאורה במסגרת עליית הנוער מעורים כבר יטה בחיים הישראלים, יודעים לדבר עברית נכונה ומולי גם אנגלית אשר אותה לומדים בבית-הספר היסודי המודרג.

אשר למספר היתומים, אין בידי סטטיסטיקה מדוייקת, אולם עד כמה שידוע לי גדול האחוז מאד בין עליית הנוער. עליית הנוער מקבלת עתה ילדים בגיל צעיר רק אם הם יתומים ואינה מקבלת ילדים צעירים אשר להם הורים בארץ. יוצא אישום ש-70-60 מכין ילדי עליית הנוער הם יתומים אשר מתחבכים מצלנו שנים רבות, מסיימים את חוק למודיהם במוסד והגלגל חוזר.

ד"ר ז. להמן: הגב' נצר שאלה בקטר לעבודת הנוער בן-סמון, שאלה אם יכולה להיות הכנסה טמטית מעבודת הנוער בגיל 14? אני חושב שלגבי גיל זה ישנה הכנסה מסויימת. הנוער עובדים בענפים רבים במסך האדול, בעיקר בחקלאות, הם עובדים חצי יום. אמנם, גם הילדים ביל 11 - 12 עובדים במסך של חברת ילדים, אולם ברור שאין הכנסותיהם גדולות ואם נצליה להדביק את הנוצית סכך-האורים בהיה שבעי-רצון. אגו מניחים כי המצב בשטח זה ישתנה במסך של בית-הספר החקלאי, מאחר שקיבלנו הבטחה מאת אשר החקלאות לקבל הלוואות מהסכום המיועד לפיתוח ואם תתלא ההבטחה יש יסוד לא קטן לתקווה שנקבל הכנסות גם מסך זה. הנוער בגיל 14 מטמטים גם אחראים לעבודת הילדים הצעירים יותר (9-10) באופן כזה שאנו נזקקים למספר קטן יותר של במסובל והצלחנו בעקבות סידור זה לפטר עוד 21 עובדים. ברור שסידור זה הוא על-חשבון דמת חנוכם של הנוער, אולם לא ראינו דרך אחרת והיינו נאלצים לגדס בצורה זו את יום עבודתם.

ז"י

צ. בלוך:

ממחר שבשנים האחרונות גדל הצורך דווקא
בטידור ילדים הזקוקים לטיפול מיוחד,
נשאלת השאלה אם תהיה נכונות מטעם הנהלת מוסד בן-שמן להעמיד את עצמו
לקראת הבעיות החדשות אשר התעוררו בקרב הישוב ואשר הן אקטואליות; ממחר
שבתי-הספר המיוחדים קיימים על-פי רוב בערים הגדולות ובמקומות אחרים פתוח
או יודע מבוטטים, עדיין זקוקים ילדים רבים לטיפול מיוחד והם אינם מוצאים
אנו המטגרת המיוחדת. עצם ענין גבם המחלקה לטיפול מיוחד בותגות מספר
מורים גדול יותר, - בשעה שבכתה רגילה להשבון, למשל, לומדים בכיתה 50 תלמיד,
לומדים בפרך שלישה מזה בכתה מיוחדת - החישוב הוא אחר ואפשר על-ידי-כך
אף להעלות את הכנסות הילדים.

מר בר-טלע:

השאלה שברצוני לטאול היא לגבי הוצאות
שכר הלימוד. אם אקה את כח האדם ואכפיל
זאת במשכורת הממוצעת שהם מקבלים - שאני חושב אותה ל-185 ל"י, ואינני
רחוק מן המציאות - ואחלק זאת במספר הילדים (390 ילדים) יוצא שרק כח
האדם, ורק כוחות העבודה עולם 50 לירות לכל ילד, זאת פרט להסתגרות מחלקת
החינוך ב-3 לירות. נשאלת אישוא השאלה: כיצד מגיעים אתם להוצאה של
60 ל"י בלבד? האם ההוצאות האחרות מוכסות באמצעות המוסד - או, שהממוצע
של 60 ל"י נחשב עוד מלפני ההתייקרויות האחרונות והוא יעלה עוד יותר?

ד"ר ז. להמן:

המספרים אשר נקבתי במטרו לי עוד לפני
חדשיים, יכול להיות שכיום אין זה כבר
אקטואלי ועל-כן גם בשאלה זו אתן לוועדה תשובה בכתב.

אמר לטאלת הגבי בלוך היו לנו שתי הצעות:

האחת של ה' קולק לפתוח איזה בית או מחלקה בשביל ילדים מופרעים אשר
אי-אפשר לטדרם באיזה מוסד אחר, לתת להם את האפשרות במסגרת זו להיות
חיים נמרדים ובמשך הזמן בהדרגה להעבירם לחברות הנורמליות, ואם נבית,
ילד אחרי ששה חדשים אינו יכול לעבור לחברה הנורמלית זה טימן שאין
לו מקום במוסד זה ועליו לעבור למוסד אחר. מר קולק נשכ שיש צורך לתת
אפשרות לאותו ילד לגדול באטמוספירה של ילדים נורמליים דבר אשר עלול
להועיל לפעמים. - ההצעה השניה היתה, לקבל ילדים שהם במובן סוציאלי
פתוח או יודע בסדר אולם הם מפגרים בבית-הספר, אנו חושבים שנוכל לקבל
זאת בחשבון: לקבל ילדים הדורשים כחה מיוחדת, ילדים מפגרים בלבד ולא
ילדים מופרעים. ילדים שהם בחיים הסוציאליים בסדר גמור ומוציאים
לפעמים עבודה תקלאת מצויינת, זאת ידוע לנו מתוך נסיון, שהם גם הופכים
במשך הזמן לאנשים טובים ומועילים בחברה.

ד. נצר:

ברצוני לטאול את ד"ר להמן אם הילדים
המהווים את חברת הילדים מהווים המסך
טבעי לחברת הנוער בבית-הספר המקלתי?

ד"ר ז. להמן:

בדרך כלל ישנו תמיד גרעין אשר עובר
מחברת הילדים לחברת הנוער והוא אשר מהווה
למעשה מדי שנה בשנה את חברת הנוער.

רצוני להציג לחברי הוועדה גם כן שאלה
ואבקש את תורת דעתם בענין זה: האם חושבים חברי הוועדה כי במוסד
מסוג כפר הנוער בן-שמן, רצוי ואפשרי להכניס גם מחלקה לילדים מופרעים?

היו"ר א. אלטמן:

הייתי מציע לסיים תחילה את פרשת השאלות
ואחר-כך לעבור לדיון בשאלה זו.

ג. שברסקי:

גם הבינתי אותך נכון, ד"ר להמן, אין
לכח שום מקורות הכנסה אחרים פרט לאלה

שהזכרת?

ד"ר ז. להמן:

אין לנו שום מקורות הכנסה אחרים.

ועדת השירותים הציבוריים,
26.5.

בקשר לשאלה זו אנסה לבסוף את בקשתנו
בכתב. בוודאי ושאלו את המשרד במסגרת של 60 לירות אלה לשפול בבעיות
אחרות אשר מתעוררות כגון, ילד נוסף למשפחת מורה אשר אינו יכול כבר
להסתפק בתר אחר ויש להוסיף עוד חדר, או דוגמה אחרת: אנו חייט עתה
בלי מים זה כשבועיים מפני שהבאר נשברה ותיקונה יכניס אותנו מיד ל-800
לירות בוודאי. ביחס לזה, מי עומד כעורך להוצאות אלה, אין כל תשובה
בפי כי הדבר עוד לא ברור.

ט. כפרית:
האם שכר הלימוד כולל גם הוצאות בנין
ואמורטיזציה?

ד"ר ז. להמן:
על-פי-רוב זה משמש רק להחזקה ולתיקונים
קטנים, פיצויים למורים וכו', אין סכום
זה משמש לבניית בנינים.

ולבסוף, ברצוני להזמין את חברי הוועדה
לבקר בהזדמנות בסביבת המוסד ובמוסד עצמו על-מנת שיראו במו-עיניהם
את ההרס שנגרם בעקבות מלחמת השחרור.

היו"ר א. אלטמן:
אנו מודים לכם.

בטרם הזמנו לישיבה זו את נציגי משרד
הסעד קראתי את מכתב כפר הנער בן-שמון בפני חברי הוועדה. היו חברי אשר
עוררו את השאלה אם בכלל יש מקום שאנו נשפול בשאלה זאת היות וישו בכך
טייכות לעניני חינוך ולכן חשבנו, שצריך לדרך בזה באינטסנציה אחרת.
הייתי רוצה לשמוע מה דעת משרד הסעד בקשר לזה; הענין בוודאי ידוע לכם
אני מניח שדנתם בשאלה זו וגיבתם עמדה שהיא.

מר בר-סלע:
אבקש את רשות הוועדה לכך שהגב' צ. גלון
תמסור את-כך את פרטי הדברים, כמנהלת
המחלקה לטיפול סוציאלי בילד ובנער. ברצוני להעמיד דק את הבעיה המיוחדת
של משרד הסעד מבחינה תקציבית. אגע אף בשאלה אשר התעוררה בוועדה ביחס
לסמכויות ואראה לוועדה, כי שאלה זו מקומה בוועדת השירותים הציבוריים ולא
בוועדת החינוך. הילדים במקרים הסוציאליים מסודרים על-ידי משרד הסעד,
או לסכות הסעד, במוסדות שלנו. בהם כל החזקתם עלינו, או במוסדות אחרים
שהסתמכותנו מן יעה לסני-טליט ואילו טליט מכסים אותם הארגונים האחרים
למוסדות, והנה, התעוררה שאלת המסך קיום כפר הנער בן-שמון - ובצדק הזכיר
ד"ר להמן את מוסד "אהבה" - התעוררה שאלת המוסדות אשר אין מותרות
ארגון אשר יוכל לכסות הפרט זה, הפרט אשר מתבטא בטליט ההוצאות.

ידוע בוודאי לחברי הוועדה, מתוך הדיונים
הקודמים, שהתקציב אשר ניתן למשרד הסעד לא רק שאין בו הגדלה, אלא לפי
ההתייקרות אינו מאפשר להחזיק אפילו את אותו מספר הילדים אשר היה מתחיל
בשנה העברה. לאור גל ההתייקרות החולך ונמשך מצטמצמת מאד אפשרות זאת;
גם אם נקח בחשבון אפשרות כיסודי העליות באינדוס מתוך הרזרבה התקציבית,
הרי אין לנו כל מקור לכסות את אותו הפרט המתבטא בטליט, אשר המוסד היה
מכסה אותו בדרכים טובות. כתוצאה מכך חולך המצב ורע. והעול רובץ לא רק
על משרד הסעד המרכזי, כי אם גם על לסכות מקומיות; הלסכות המקויות מתוך
קשלי התקציב ומתוך ההתייקרות מפתית את מספר הילדים שהם מסודרים
במוסדות יען כי אינם יכולים לקבל התחייבויות במידה שהחזקה תעלה יותר.
זה מפתית את מספר הילדים במוסדות ומגדיל עוד יותר את גרעון המוסדות.

אינני נושב כי בעלית קיום מוסדות מסוג
זה מתבטא רק בערכם ההיסטורי. גם בהודה וגם בעתיד ערכם רב ויש הכרח
לבקש הקצבה מיוחדת להחזקת המוסדות אשר אין להם אפשרות של תמיכה
אחרת. אינני רוצה לומר, כי סידורים של ארגונים אחרים הוא קל וזוה, אולם
סם יש אפשרות ללחוץ על גוף אשר ימצא את המתרון. לנו, כמשרד הסעד,
ישנה אפשרות אחת: להפחית את מספר הילדים, זאת השמעה בפני מוסד "אהבה" ואף
בפני ד"ר להמן. עם כל רצוננו הטוב לקטלים את המחיר המלא עבור ילד במוסדות
מסוג זה אין התקציב מרטה לנו זאת ועל-כן אנו מתפטים אפשרויות לסדרם
במוסדות אחרים, אף-על-פי שלעתים נגרם על-ידי-כך עוול לילדים ואף-על-פי

ואנו מכבידים בזה על קיום מוסדות אלה. וניקון יכול להיות רק אם ועדת השירותים הציבוריים של הכנסת תמליץ בפני ועדת הכספים להקציב את הסכום הדרוש למטרה זו במסך השנה הנוכחית כתמיכה במוסדות הללו.

ד. נצר:

אין ספק לגבי דידי שוועדת השירותים הציבוריים צריכה לשפל ולדון בשאלת

המסך קיומו של כפר הנער בן-סמן. אין למרד החינוך כל קשר לזה, אין ברשותו שום פנימיות ואינו מטפל בזה. זו שאלה הקטורה בראש וראשונה בסמכותו של משרד הסעד ובסמכותה של ועדה זו ולא פעם התעוררה השאלה לגבי ילדים שאין להם בית. עלינו לחפש דרכים על-מנת להקל בנקודה זו, לחפש דרכים על-מנת להוריד את הוצאות המוסד אשר מחזיק במקרים רבים ילדים נחשלים, מגיזה טיבה שהיא, אם סוציאלית או טיבה הכרוכה באסון משפחתי, שמינם עוזר למוסד בסכומים המעטים האם מכניסם. אני חושבת שאם לא נפתור בעיה זו נגיע למבוא אסום בכל הנימיות.

אשר לשאלה המיוחדת במינה אשר כפר הנער

בן-סמן נתון בה. לפני זמן דברנו על מוסד אשר אבל לו יש גוף דואג. גם בעיית מוסד "אהבה" נפתרה פחות או יותר בזה שהיא קטורה לעיריית חיפה. לגבי בן-סמן אינני רואה גוף מקומי עירוני אשר יוכל לקחת עליו מוסד זה. בשאלת איפוא השאלה: מהו הגוף הציבורי אשר צריך לקחת על עצמו את האחריות, מבחינה כספית, לבן-סמן? אחר-כך תבוא כמובן שאלה אחרת: באיזה צורה וכו'. האם יכול משרד הסעד כגוף ציבורי להכניס מוסד סגור זה, פנימיה זו, לאותה מסגרת המוסדות הטגורים שברשותו?

ובנקודה זו רציתי לשאול שאלות מספר

את משרד הסעד. בלי אום ספק יש לבן-סמן זכויות בפני עצמן, זכויות היסטוריות וזכויות משפטיות, ובמידה האנו חיים בציבור ומכירים את המוסדות הסגורים בגיל זה יודעים אנו, שאין מוסד זה מן המוסדות הנחשלים, להיפך, מוסד עם מסורת, עם מחנכים טובים אשר רואים בכך את תפקיד חייהם, אחד המוסדות הגדולים אשר כיום רבים כמוהו אין, עם מסורת טובה, עם ממלכה שלמה המכילה ילדים מגיל 6 עד 18, עם בעיות חברתיות רבות מאד, ובן-סמן נוטאת בה כמובן. יש בשטח זה שאלה בפני עצמה: בינתיים, מהו קום המדינה, התפתחה הארץ, קמו מוסדות שונים - ואינני נכנסת כרגע לשאלה הקובעת תחומים בהתאם לצורך כפי שדיברנו ביחס לבתי-חולים - שהקמתן לא התאימה לדרישות הסביבה, כגון סני המוסדות בכפר-סבא, כפר הנער "בן-סמן", בירושלים ובהרסים, מוסדות אשר מתרכזים בנותה סביבה.

רציתי לדעת מה מצבו של משרד הסעד,

אם לא אקטור זאת עם תקציבו הנוכחי, אלא אלים את הדגש על המגמה להבא ומבחינת התקציבים הבאים, לאיזה משרד יוכל משרד הסעד לראות את המוסד הזה מבחינת החינוך המיוחד? כלפי דידי אינני נוטה לראות במוסד זה, ואינני חושבת שנוכל למזג בו ילדים מופרעים. זה אינו מתקבל כלל על הדעת. אם נדבר על הקלה מבחינה תקציבית הרי יש להיכנס תחילה לשאלות מוקדמות שטרם בוררו, עם משרד הארנונה, למשל, ביחס לנזקי מלחמה. ידוע שכפר הנער "בן-סמן" סבל בין הראשונים באופן קשה מאד ועל החברה לנזקי מלחמה לדאוג לשיקום ולתיקונים.

בענין משרד החינוך, לגבי החזקת בית-הספר

היסודי, יש לדרוש גם כן מה שאפשר לדרוש. אלה הן שאלות דרך אגב, מבלי שנפתור את עיקר הבעיה. אם לא נוכל להצביע על כתובת מיוחדת אשר תחזיק את המוסד יהיו תיקונים אלה זמניים בלבד ובעיית המסך קיומו של מוסד זה לא תפתר.

על-כן נוכל לגשת לבירורן הבעיות שהתעוררו

רק לאחר שצביע על הגוף אשר יוכל לקחת על עצמו את החזקת המוסד, וכל הכרוך בשאלות תקציביות הוא אינסטנציה לדיון אחר.

ג. שברסקי:

אף אני בדעה שוועדת השירותים צריכה לדון בשאלת המסך קיומו של כפר הנער

בן-סמן, וכי משרד הסעד התומך בולקט הגדול של הילדים והדואג להיפוט מוסדות מתאימים עבורם הוא הגוף אשר צריך לשפל בשאלה זו.

ז"ל

בדרך-כלל מתגבר, כלי המוסדות הוותיקים בארץ קנו להם ביטוב זכות קיום, ואין מוסדות רבים אשר אין מאחריהם גוף ציבורי. ככפר הנער בן-שמון, מוסד "אהבה" וכפר הנוער הדתי. וצדקה חבר-הכנסת נצח בהערכותיה המללית לגבי מוסד זה, מוסד אשר לכל הדעות עומה עבודה חינוכית וציניית, העוסק אף בחיפוש דרכי חינוך חדשים גם בעבר וגם בהווה ויש לקוות כי גם בעתיד, אם ימצא הגוף אשר יוכל לקחת על עצמו את החזקה, ברור, כי משרד הסעד במצבו העכשיוי מבחינה תקציבית לא יוכל לשאת על שכמו עוד 390 ילד, זה מן הנמנע. אולם יש לקוות, כי משרד הסעד יהיה מוכן מבחינה מסויימת להיות כאן אותו שותף כשם שהסכים בזמנו לגבי מוסד "אהבה" - כמובן אם נעזור לו בכיסוי התקציב.

אני חושבת, כי מוקדם כרגע להציע הצעות סופיות לפתרון הבעיה. נראה לי, כי יש להפסיט מוצא, והמוצא צריך להתבטא בהבטחת שותפות גורמים המעורבים בהחזקת המוסד, משהו בדומה להסדר שנמצא עם מוסד "אהבה" בתייפה. אין להשיל על משרד הבריח בוועדה ללמוד היטב את הבעיות, להכיר אותן מקרוב, ולהביא לנו הצעה. רק אחד-כך נוכל להיכנס לוויכוח ולהקדיש לסאלה זו כמה דיונים רציניים.

לי נראה שאנו צריכים לקבוע היום שני דברים: (א) כי מתובתנו להיכנס לבעיה זו; (ב) יש להפסיט מוצא בכיוון זה של ארגון קורטוריון, מאותם הגורמים אשר עוסקים בהחזקת הילדים, אשר עליו יפול אחד-כך העול.

ס. כפרית:

החברות אשרו כבר את אשר רציית אני לומר: בהחלט צריך ללמוד את הבעיה. היום אנו סקירה מאד כללית, לא שמענו את הפרטים הדרושים, ולאור המציאות שאנו חיים בה, מציאות קשה מאד, קשה להגיע למסקנות אם אנו שומעים הצגת דברים בצורה מאד כוללת, אף-על-פי שלכל אחד מאתנו יש בוודאי דעה מוקדמת לגבי כפר הנוער בן-שמון. אני תומכת בהצעתה של חברת-הכנסת שברסקי, שוועדה תבוא למקום, תיווכח מתוך ראיות, שמיעה, אמצעים וקבלת פרטים. עוד לפני או יחד עם זאת, יש גם לקבל החלטה בוועדת הסירותים שעליה לספל בסאלה זו, שנית, במשיבות רבה בקיום המוסד ושליטת, כי יש לשתף את משרד החקלאות אשר כבר מבטיח עזרה מסויימת לגבי בית-הספר החקלאי. אנו נתבעים להיכנס לעובי הקורה לגבי כפר הנער בן-שמון בכללו, לגבי כל הילדים, כל הגיליים על כל היש הגדול ששם, כי במצבנו לא כל-כך מהר נגיע ליצירת מוסדות חדשים ועל-כן אנו מחוייבים לשמור על הישן.

אני חוזרת ומציעה לקבל החלטה בדבר שיפול במוסד בן-שמון, לבחור ועדה אשר תבוא בקשרים עם משרד החקלאות - לפני שתסע למקום, או שנציג משרד החקלאות יצטרף לוועדה בסיוורה - עם משרד החינוך והתרבות ועם משרד הסעד. אינני מבינה כיצד עד כה נתן משרד החינוך והתרבות רק 50% עלינו לפתור בעיה חשובה זו, למצוא מטענת, איזה עורך ציבורי, אשר יקבל עליו משימה זו. אינני חושבת כי עיריית תל-אביב תוכל לקבל על עצמה דבר זה, היא עמוסה מאד ורחוקה.

ד. נצר:

תל-אביב מחזיקה מוסד ב"הדר", לא רחוק מכן-שמון.

ס. כפרית:

ועוד נקודה אשר ברצוני לעמוד עליה, מתוך הכרת המוסד, האוירה החינוכית והרגשת הבית אשר נוצרה במוסד זה. אני חושבת, כי אין להוציא מכלל זה גם את החינוך המיוחד. אני חושבת שהמוסד לא יתנגד לכך, וד"ר להמן ייבר כאן על כך שיש אפשרות כזאת, אשר תסמט פתרון גם למשרד הסעד אשר נזקק מאד לטידור ילדים אלה ואשר יכול למצוא בכך תועלת ועזרה. אשר לתקציב, אנו יודעים שאנו נמצאים במצוקה גדולה אולם עוד לא גמרנו את המבצע, את השיכנוע, על הגדלת התקציב בסעיפים מסויימים.

ב. הראל:

אינני חושב כי המי יבנה תוכל לקבל עליה החזקת מוסדות כאלה, ללא הבדל אם התמיכה באה מתקציב המינות, מהסעד או מהתקציבות. מוסדות כאלה המדינה לאורך ימים לא תוכל להתחזק, אם כי בדרך-כלל מתחסיים את המטרון הפשוט: המדינה. אינני חושב כי המדינה תוכל לקבל עליה דגמה למוסדות סגורים לילדיה בדרמליים. ראני חוזר ואומר, כי אין כאן שאלה של שיתוף מרגע מוסדות מבחר שהקופה היא אחת, - אני מכבד מחד את המוסד הזה ואין ספק שיש לאחוז בכל הממצעים על-מנת לקיימו, אם כי אני מלכתחילה חולל את האפשרות של החזקה על-ידי המדינה לו גם באחוז מכריע. יש להיכנס לעובי הקורה, יתכן שנמצא גורמים בארץ, בחוץ-לארץ, קורטוריון זה או אחר, אשר יקבלו זאת על שכמם.

בעיה זו, לדעתי, גובלת יונר בטדה פעולת ועדת המינות. אינני אומר מינות בלבד, אלא ועדת המינות. זה מוסד סגור וגובל מסוים כך הרבה יותר בהיקף פעולתה של ועדת המינות מאשר הוועדה לשירותים ציבוריים, אף-על-פי שבתקציב המינות אין בכללים מוסדות סגורים. לא אנוכחו על כך, אם יתנדבו מספר חברי-כנסת לטפל בבעיה זו, אולם אינני תומך בהצעת חברת-הכנסת כפריית לשתף בדרמליים מטעמיים בזה, אלא יש להתנדל לשתף גורמים וארגונים סוציאליים ואינני מתבייש במלה פילנתרופי במקרים מסויימים.

אני מציע למנות ועדה אשר תטפל בשאלה זאת, לא תקבל מלכתחילה כל התלטות וכל דבר אשר מכוון את הוועדה לאפיק כספי, אלא תלמד את הבעיה ותראה את האפשרויות לבוא לעזרת המוסד ללא התאמצות והסקעת המדינה.

היור א. אלטמן:

לפני שאמסור את דעות המינות לגבי בלוק, רצוני שהוועדה תקבע כמה דברים אשר כמי הנראה הם מוסכמים בהתאם לדברי החברים.

רוב חברי הוועדה חושבים ששאלת המסך קיומו של כפר הנער בן-זמן נוגע לוועדת השירותים הציבוריים. כן חושבים חברי הוועדה, כי המוסד חשוב ויש להתנדל לפעול בכיוון של המסך קיומו. - מציינים שאין בעלות תקציבית למוסד - אמנם יש קורטוריון, אשר דיו להמן עצמו אמר שאינו פועל כמעט, אלא ממש יותר כגוף פרוימלי - אשר תשא באחריות. (לא בדקור את הדברים. אולם התקבל הרושם שררשה בעלות יותר ממשיית לענין זה, וכשנגיע להחלטה על מינוי ועדה - תבדוק את הדברים).

הוצעה הצעה לקבוע איזה ועדה מטנה אשר יוטל עליה כל הטיפול בשאלה זו, ואשר תביא למלימת הוועדה במסך זמן מסויים, דוית ומסקנות ברורות על המצב במוסד זה ועל האפשרויות לסידור. כן הובעו דעות שיכנס לתחום פעולתה של הוועדה הטיפול במועדות דומים ביחס לעזרה אשר נותן מוסד המוסד תמורת מקרים סוציאליים שהוא מקבל.

הוזכר גם ענין המוסד שגרה עקב מלחמת הסחרור, והובעה הרעה כי על ועדת המטנה יהיה לטפל במוסדות הממשלתיים העוסקים בכך על-מנת לטקם את המוסד.

נין היטר:

צויין שעל ועדת המטנה לקחת בחשבון עוד נקודה אחת: ישנם גורמים טובים בארץ אשר יהיו מוכנים לעזור בשאלה זו - פרט לגורמים שהוזכרו כאן. גורם נוסף שיכול לטכנע הוא, שאם מוסד זה בתור נקודת ספר אשר מקיים בתוכו 500 נפש ימטיק קיומו ייסאר המקום ריק-מבחינה זאת. ישנן חולי עוד סיבות שמעוניינים להתחזק במוסד זה ועל-כן. חייבות מבחינה זו גם לנקודה זאת, אין ברצוני להיכנס עתה לפרטים, ישנם מוסדות רבים בארץ והתקיימים על תמיכות שמקבלים בדרכים טובות הן בארץ והן בחוץ-לארץ, מקבוצות ידידים או מהגויינט אשר עומד להרויב את פעולותיו. על-כל-פניה ישנן אפשרויות של הימוט דרכים.

ז"ל.

הגבי צ. בלון:

אבי קודם-ככל מורה שהו ליוני ועדת
 הטיירות, שר אלטמן, ולחברי הכנסת ברוצה
 א. אבי קיבלו על עצמם לדרוך בשאלה המורה זו. שאלה כראות היא שאלת
 כפר הנער "בן-שמון" במסך שניה רבות, מוסד זה לא רק הינך דורות, לגלפים
 צעירים הראה את הדרך הנכונה בחיים, אלא הינך מספר ניכר של מחנכים,
 שהם כיום מפקחים במשרד החינוך, הינך אנשים למוסדות החמלה, להסתדרות,
 לויצור ולמוסדות הקטורים בהסתדרות הכללית ובעבוד הציוני. הינך אלפי
 ילדים אשר תרמו ותורמים את חלקם בבנין הארץ. אינני יודעת מה מוסד אתר עשה
 את אסף פעל כפר הנער בן-שמון; מהו קיים המוסד הזה היתה לו אונן קטבת:
 בשנת 1932, בטעה שהתחיל עניין העבריינים היהודים, בשבאה העליה מברמיה העמיד המוסד את
 עצמו לרשות עלילת הנוער וביתור הגדילו והרתיבו את המוסד הגבי סולד
 ודיו לנדאו והפכוהו לבקודה מרכזית להכשרת נוער עולה. במלחמת העולם
 השניה בוצל המוסד רבות. גם ילדי הארץ התגבכו בתלונה סוציאלי צמון מהד
 ועליית הנוער היתה מלימה את ההבדל שבין החסלום הסוציאלי לתלום הריאלי.
 ציין כבר דיו להמן, כי אין גוף צהראי כיום למוסד זה אף-על-פי שקיים
 קורטוריון ומצבו מבהיבה זו קשה מהד. דיו להמן טוה ללא הפסק, התרוצץ
 בכל הארץ בימי החורף בבוץ ובגסט, בימי הקיץ באמסינים ובטרב על-מנת להשיג
 את העזרה הדרושה. אני מצטערת למסור לחברי הועדה שאף הלאכות הסוציאליות
 אינן מסלמות את התחייבויותיהן, כי הן עמדו בפני מצב קטסטרופלי,
 בפני קהל רעבים, בפני אטונות מקרידות מה שטנע מהם עזרה למוסדות ילדים,
 לתינוקות וכדומה. זאת שאלה לגמרי אחרת, גולי נדון גם באופן מיוחד.

היו שניה ועירית תל-אביב היתה מפרבינת
 בכפר הנער "בן-שמון" והגבה להדין מספר הקורות, אולם בינתיים נשתנו
 הזמנים, המצב הכלכלי בארץ החמיר והלך, המוסד קיבל פחות ילדים מפאת
 מוצר ובספיה ובעיות אקטואליות אחרות. עמדו בפני הירוב. היו קיבוצים
 ילדים בבר-קיבלו ילדים ללא כל תלום, או בתלום קטן
 מהד- זה היה אתר הסיבות אשר גרם להחמת הילדים בן-מן. למעשה יש
 לנו לא 40 ילד כי אם 20-25 ילדים במבוא הנדור - אותו המספר היתה בעצם
 הקודמות.

לשם פתרון הבעיה רצוי היה לדעתי להיפגס
 עוד לפני שהועדה תלמד את הבעיות, עם עליית הנוער ועירית תל-אביב,
 בכון ועירית תל-אביב החזיקה מוסדות מסוג זה אולם תל-אביב היא בכל-זאת
 25% מהאוכלוסיה ובעיותיה מרובות. היא החזיקה ילדים בכל המוסדות בארץ
 ויתכן שיתסה לגבי בן-שמון יחייבה לעשות דבר, גם אם לתקופת מצור.
 קייתי מציעה כמו-כן לגבר תחילה מה מספר המקומות אשר עליית הנוער
 מוכנה לחמן, יתכן והיא תעשה איזה משחק מיוחד ובכוחות מיוחדים ייעשה
 מהו אם לא באופן אבסולוטי הרי לפחות לתקופת מצור.

ישנם צרכים שהם אקטואליים במדינה ואנו
 חייבים למצוא פתרון במוסדות חלה, ויש לחייב את המוסדות לעשות זאת.
 כוונתי לילדים מפגרים, רבותי, לא כל האנשים יכולים להיות מהד אינטליגנטיים,
 גם אנשים שמדרגה שניה וממדרגה שלישית שמלאים תפקיד מיוחד. בכרון, הם
 ידעו פחות מתימטיקה ולמדו ירות אולם ידעו את העבודה; אנו זקוקים לפועלים
 רבים, לאנשי עמל, ואני חושבת שדווקא בן-שמון היתה יכולה לקבל על עצמה
 תפקיד זה: שתי כחות של ילדי גבול. והיא תקבל אף עזרה מלאה
 מטעם משרד החינוך מה שיעזור לה בפתרון הבעיה היסודית.

אשר לשאלת הטיירות, שיפלו בשאלה זו
 דיו לנדאו ואני, התקטרנו עם המוסד לבחנעי המלחמה, גם עליית הנוער עסקה
 בכך. אמנם לא נכנסנו לעומק הבעיה וסכומים אשר תבע דיו להמן צדיין לא
 קיבל. יתר-על-כן יש לצייין, כי בן-שמון חזרה למקומה לפני שנתיים ולא
 לפני 4-5 שנים והתנאים הסתברו בנתיים. אני מקווה שעה בירור המצב, לאור
 הנכונות שאני רואה כאן, נוכל בירדאי למצוא פתרון לשאלה כארובה זו.

ז"י.

ב. כצנלסון:

אני מסיקה מכל מה שנאמר כאן בקשר
לבעייה זו, כי עלינו לשתף בין יתר
המטרדים הממשלתיים בעיקר את משרד הסעד, ואת עליית הנוער. אנו כולנו
יודעים כי העלייה לא תיפסק לעולם ותמיד נעמוד בפני עובדה של עליית נוער,
אשר יש לכרונו בחלק ניכר, בעיקר, לחקלאות וזאת נוכל באמצעות מטרות אלה.

היו"ר א. אלטמן:

אני חושב כי בזה סיימנו דיון זה.
עלינו למנות ועדת מטנה אשר עליה נטיל
את כל השיפול בטאלה זאת עד שתביא לפני הוועדה דו"ח ומסקנות אשר ידונו
עליהם במליאת הוועדה.

ה ו ח ל ט:

(א) נבחרה ועדת מטנה אשר תטפל בבעיית
המסך קיומו של כפר הנער בן-טמן, ותביא
פני מליאת הוועדה, לאתר גידור מקיף,
מסקנות לסידור העניין.

(ב) חברי ועדת המטנה הם: א. אלטמן - יו"ר,
ד. נצר וג. טברסקי.

מר בר-סלע:

יש לי מספר הצעות מעטיות בטאלה הנ"ל,
אולי אביא אותן בפני ועדת המטנה ועל-כן
אבקש שלא יטכחו אותנו בענין זה.

היו"ר א. אלטמן:

אנו גמרנו בזה. ועדת המטנה תעמוד בקשרים
עם משרד הסעד.

ד. נצר:

טאלה לי אל משרד הסעד: ברצוני לסאול
את נציג משרד הסעד כי צד הם חושבים לפתור
את טאלת החובות למטרדות ולארגונים שונים אשר מצטברים לרובות לירות,
החל מאוקטובר שנה שעברה?

מר בר-סלע:

אנו חושבים בצורה פשוטה לסלם את החובות,
כלא שאין לנו במה לסלם, כי האוצר אינו
נותן את הכסף. גזבר משרד הסעד יושב יום באוצר ומתחנן לפני טר
האוצר והצליח אמנם להוציא איזה סכום כסף. אולם, בדרך-כלל, אם התקציב
הוא חצי מליון לירות לחודש אפריל, למשל, למעשה קיבלנו 150,000 ל"י.
נטאלת אימרה הטאלה מה נעשה קודם? במקרה זה אנו מתזירים את החובות במידה
שאנו חייבים ואיננו דואגים רק לחובות המרכז כי אם גם לחובות הלשכות
המקומיות המתחלקות לשני חלקים: לשכות שהן בהחזקה של 100 אחוז ולשכות
שהן בהחזקה של הרשויות המקומיות. לגבי שנה שעברה שיחרר האוצר באופן
תיאורטי 350 אלף ל"י אולם את הכסף במזומן איננו מקבלים. אדרבה, כל
תמיכה שנקבל במזומנים תעזור לפתרון הבעיה.

היו"ר א. אלטמן:

אנו מודים לכם על העזרה אשר נתת לנו
בבעיה זו.

אנו עוברים לנקודה שניה במסדר-היום:

ב. מסקנות ועדת המטנה על המצב הסניטרי בארץ.

היו"ר א. אלטמן:

אבקש את ד"ר הראל למסור את מסקנות ועדת
המטנה בענין המצב הסניטרי בארץ.

ב. הראל:

ועדת המטנה לענין המצב הסניטרי בארץ
בהרכב חברת-הכנסת נצר, מר ע"מי -
מנהל מחלקת התברואה במשרד הבריאות ואנכי עבדנו על מסקנות אלה, אמנם
לא יחד, אולם הוכנסו לנוסח האחרון כל התיקונים שהעירו לגביהם.

ז"ל.

ועדת המצב באה למסקנות ולהצעות דלקטון:

- (א) המצב הסניטרי בכלל, בין בעיר ובין בכפר, אין גיחוד - בדרגות השכלה, במעמדות ובכפרי העבודה, יורד במידה מדאיגה.
- (ב) העבודה בשטח הסניטציה שיטטה בשנים האחרונות אחד הגורמים הראשיים. התפצלות מחלות מידבקות שרבות בממדיהם רחבים למדי, שתוצאותיהן היו סבל קשה שפגע בחלק ניכר של האוכלוסייה, והפסד של מאות אלפי ימי-עבודה.
- (ג) הליקויים הסניטריים, הגורמים למצב אנדמי במחלות מידבקות שרבות, צורכים בחובה סכנה להתפרצות אפידמיות גדולות, גם בימי שלום, ולא-כל-שכן, בשעת חירום.
- (ד) הליקוים התגוררי על המגוון בכל שלבי היישוב, התגבלה והמטחור, עד הגיעו לידי הצרכן לקרי החולס.
- (ה) מטקת-המים מסודרת בדרך-כלל ברוב המקומות בצורה משביעה-רצון אך יש זאת קיימים מקומות רבים שבהם מזהמים המים במקור, או שהם מזהמים בדרך מהמקור אל בית הצרכן.
- (ו) מביוב מסודר בחנה, אמנם, חלק של האוכלוסייה, אולם כמעט בכל הסיכונים הארעיים ובמספר רב של סיכונים חדשים וכפריים ותיקים, האפילו בחלקים לא-מבוטלים של הגרים הגדולות, לא קיים עדיין כל גיבוי כחרא, או שסיכורי הביוב בהם פגומים גיטורם ובינם משיגים את המטרה.
- (ז) הטיפול באשפה בינו מסביע רצון החל מהוצאתה מהבתים ואופן הרגלתה ובמור במ, ומות ריכוזה - בעיקר מומת מחסור בתמרים (פח-אשפה, כלי-הרגלה מתמימים וכד'). העדר תכנון לריכוז וניצול מועיל ופעולת-הסברה גלת-מטפיקה.
- (ח) לבלתי-יעילה גם המלחמה במכרסמים ובחריקים המזיקים ומעבירי מחלות חזרים, שרוב מפתח מחסור בתמרים וחוסר-פעולת הסברה לציבור.

הצעות לתיקון המצב הסניטרי:

- (א) דרושה תנוקה יעילה חרטה ורחבה לסמירת בריאות העם, ויש להחישם ככל האפשר.
- (ב) יש לחייב את מסרד העבודה והסוכנות היהודית בהגשת התכניות לסיכונים חדשים, קבועים או ארעיים, והמבנים הסניטריים בהם - לאסור מוקדם של מסרד הבריאות ובמילוי הוראותיו בכל הנוגע לסניטציה - כדין כל בוני-בית-פרטי.
- (ג) יש לחייב את מסרד התינוך להקפיד על מילוי קוראות מוסדות הבריאות המוסמכים ביהס לתבאים הסניטריים במוסדות התינוך.
- (ד) יש לחנאים את תקציב מסרד הבריאות והרשויות המקומיות על-מנת שיאפשר להם קיום פיקוח סניטרי יעיל, לרבות חינוך והכשרה של מפקחים שניטרים במספר מטפיק.
- (ה) לחייב את המוסדות החברתיים ליבוא, להעמיד ציור וחומרים חיוניים הדרושים לטיפול המצב התגוררי במדינת בסדר-עדיפות גבוהה.

זי.

(ו) יש להתאים ולהרחיב את המעבדות לצרכים
האמידמילוגיים המיוחדים ולצרכי הפיקוח הסניטרי.

(ז) יש לתכנן בהיקף ארצי את ניצול מי-
הסופטין והאספה, הסקה וזיבול, בתנאי שלא יגרע מאומה מסמכות הפיקוח של
משרד הבריאות גסטתים אלה.

(ח) מן הראוי להקדיש סכומים מתאימים מתקציב
הפיתוח לצרכי סניטציה יסודית, כגון ביוב, ניצול האספה וכ"ו. וזה נוסף
לתקציב המיועד לאספקת מים.

(ט) יש לתאם את פעולותיהם של כל המוסדות
העוסקים בסניטציה, ובפרט - דרוש תאום בפעולות השלטונות האזרחיים והצבא
בשטח זה.

(י) כמו-כן מן הראוי לתאם את הפעולות של מחלקת
התברואה של משרד הבריאות והפיקוח הווטרinary בכל הנוגע למלחמה בגורמי
המחלות, שיש בהם משום סכנה לאדם ולבמה כאחד.

(יא) נוכח האזינות הסודרת בציבור לבעיות
ההיגיינה וחוסר הרגלים הגייניים בקרב שכבות רחבות של האוכלוסייה - יש
לפתח הסברה מקיפה ונמרצת בכל הדרכים הנאותות, לסמירת כללי תברואת
ההיגיינה האיטית ולהגבירה במיוחד בקרב העולים החדשים, תוך הדקקות
לעזרתם של מוסדות החינוך והנוער.

ד. נצר:
כפי שהדגיש ד"ר הרצל היתה זו ועדה מיוחדת
במינה אשר אף פעם לא יטבה בצוותא, בענין
זה עבד במיוחד ד"ר הרצל והעלה את הדברים עלה נייר. ד"ר הרצל הראה לי
את הצעותיו ומסקנותיו העיריות מספר הערות - ואני תושבת שיש גם עתה
להעיר אותן הערות - ונוסף על הנוסח שהביא לי אף הערות לגוף הדברים.
אני מתייחסת מאד ברצינות למסקנות אלה, אשר תוכננה על שלחן הכנסת בתור
נחלת הציבור כולו. ישנן כאן הרבה שאלות ציבוריות אשר יותר מאשר יועילו
יכולות להזיק.

אני מציעה על-כן, לנרחיב את כל אחד מהתנו
ולתועלת שיכולה לצמוח ממסקנות אלו, להדפיס את החומר, לחלקו בין חברי
הוועדה ולהקדיש לשאלה זו את ימיבתנו הקרובה.

ב. הרצל:
ברצוני לציין כי הערותיה של הגב' נצר
תוקנו מלה במלה, והוכחה לכך האכסמפלר
בכתב-יד בו ניתן לראות כל תיקון ותיקון. גם הערותיו של מר עמרמי תוקנו
ובאנו לבטוף לידי הסכם מלא. עמדת ליגבי המסקנות היתה שיש להביאן בפני
מליאת הוועדה ולהקדיש לשאלה ציבורית זו ישיבה אחת לסיכום וסיום הדברים.
בהודמנות זו אני מצטרף לציין שאנו מקדישים דורה של ישיבות להמיעת הבעיה
אולם מעט מאד אנו מקדישים מזמננו לסיכום וסיום השיפול בבעיות.

היו"ר א. אלטמן:
רצוני בקשר לזה להעיר הערה אחת:
מזמן לזמן, סמכנו על ועדת המנה אשר
תאמה את עבודתה עם משרד הבריאות והשבנו, כי מתפקידה של מליאת הוועדה
יהיה רק לטמוע את סיכום הדברים. לכן, הייתי מתנגד לכך שהוועדה תחזור
ותקיים דיון בבעיה זו, שהיא קונקרטיית גרידא ואינה עוסקת בשאלות הקדמאיות.
אני חושב שיהיה זה לתועלת הענין שבטור בהקדם את המסקנות לשלחן הכנסת,
מסקנות שהן מאד חשובות, רציניות ומדריכות - במידה שיעוררו דעת הציבור -
בהרבה בעיות אשר לטמן באו המסקנות. לאור דברי ד"ר הרצל אשר עטה את
התיקונים המוצעים לגבי מסקנות אלו אני מציע לא לסחוב את הבעיה.

אני על-כל-פניו מוכן לקבל את החלטת
רוב הוועדה בענין זה. ישנה, איפוא, הצעה שכל חברי הוועדה יראו את החומר,
על-מנת שיוכלו להעיר הערותיהם לפני שנושנים לדבר דפוס סופי.

ג. טברסקי:
אני מבינה סדר עבודת ועדת מנה בועדה
זו הוא כסדר כל ועדות המנה אשר מביאות
לפני מליאת הוועדה חומר בכתב, כי בהתרטמות של קריאה אדם פשוט אינו מספיק

ז"ל.

לעקוב אחרי הדברים. אני מציעה כי החומר יודפס עד הסבוע הבא ויחולק בין החברים; בסבוע הבא נקדים לשלוח זו ישיבה ורק אחר-כך ניתן פירוטם לדבר.

ד. נצר:

ברצוני לבקש את סליחתו של ד"ר הרצל ביחס להצאת החומר בפני מליצת הוועדה. אני לא טינתי את דעתי ואני חייבת להגיד, כי אמרתי לד"ר הרצל שאנו מחוייבים, בוועדה המבנה, להביא את החומר למליצת הוועדה. כמויכ אמרתי לד"ר הרצל, כי יש להקדים למסקנות הקדמה אשר תתאר תיוב פעולה. ד"ר הרצל אמר כי בהקדמה דבר זה לא יהיה, אולם למעשה אינני רוצה כל הקדמה. כמויכ לא יכולתי לתת את דעתי ביחס למחלות סידבקות.

היו"ר א. אלטמן:

אטר לפעולת הוועדה בעתיד ברצוני להעיר, כי חברי הוועדה מצויים בכל טחח לסמוך גם על אדם אשר מתמצא בטאלות סטויימות ואטר אינן נתונות לוויכוח, ועל-כן במקרה זה יש לסמוך על חוות דעת ד"ר הרצל.

אנו מסיימים בעיה זו בכך שבישיבה הקרובה נתזור לדון בה סעיף סעיף ונסכמה.

ה ו ו ל ט:

(א) להמציא העתק מסקנות ועדת המסנה על המצב הסניטרי בארץ לחברי הוועדה.

(ב) הוועדה תדון בישיבה הקרובה על המסקנות הנ"ל ותקבל החלטה סופית.

ג. מכתב לר"ר וואלשטיין.

היו"ר א. אלטמן:

רצוני להביא לתשומת לב חברי הוועדה, את מכתבו של ר"ר המסנה מר ב. שיטריט אשר מופנה למספר ועדות וחלק בתוכו אל ועדת הסירותים הציבוריים, ונוסחו כדלקמן: "א) בית חולים במסולט.

בטיורי במסולט נוכחתי אין בכל המסולט בית חולים או שרות רפואי ראוי לשמו. אטר ישרת את תושבי המסולט אמנם רופא ואחות מבקרים לעתים סטויימות. גתה כספים, אולם הואיל ובכל המסולט אין טלפון ותחבורה כהלכה, ונוסף על כך ישנו צורך ברטיון יציאה מטעם הממסל הצבאי, ובמקרים דחופים של צורך ברופא או בהובלת אשה שכרעה ללדת, נתקלים בקשיים חמורים מצד, הובעה דרישה צודקת שיוקם במסולט בית חולים ממסלתי בכפר בקא-אל-גרביה במקום אשר יהיה ראוי בעיני מרד הבריאות. לטט כך:-

1. חבר-הכנסת פארס חמדאן מוכן לנדב

עד 30 דונם מקרקעותיו, להקמת בית-חולים, והוא מקבל על עצמו לפצות כל בעל קרקע אם הקרקע אשר ינדבנה לא תהיה ראויה להקמת בית-החולים עליה ויהיה צורך להפקעתה.

2. ההקדמות המוסלמיות ישתפרו בהוצאות

בניית בית-החולים הנ"ל. הכנסות ההקדמות היו בשנת 1944 - 100,009,721 לא"י, ומההכנסות הנ"ל הוציאו על בתי-יתומים, בתי-ספר לנשים, ובתי מלאכה וכו'. אני מניח שגם כיום יזנן הכנסות מהקדמות המוסלמיות אשר פרטיהן נמצאים במסד הדתות ובמסד האוטונומוט לנכסי נפקדים.

מפעל זה יגרוור בעקבותיו טיתוף הכפרים

הערביים במסולט בצורה שהוצאות המסלה תמעטנה, ויטמס הוכחה לחלק חטוב מהאזרחים שאנו סתליחסים אליו ואל צרכיו כאטר אנו עוטים לגבי יתר תושבי הארץ. (-) ב. שיטריט, ר"ר המסנה".

ה ו ו ל ט:

למסור את תוכן המכתב למסרד הבריאות על-מנת לקבל תגובתו לכך.

ו. דת הטירותים הציבוריים,
26.5.53.

ז.י.

ד. ועדת המלגה לנער עבריין

ה ו ח ל ט :

לבקש את ועדת המלגה בענין הנוער העבריין
לסיים את עבודתה ולהגיש מסקנותיה
למליאת הוועדה.

ה. זמני ישיבות הוועדה.
היו"ר א. אלטמן :

הוועדה הווליסה עוד לפני זמן מה לקיים
ישיבותיה בטעה 8.00. הפעם נכתבה בהזמנה
הטעה 8.30 וולם רצוני להסנות תזומת לב חברי הוועדה להצעה זו, וני טעמים
לדבר: א) כשנקבעת ישיבה לטעה 8 ממילא מתחילים באיחור של 10 דגעים על-אחת-
כמה וכמה אם היא נקבעת לטעה 8.30. ב) בני חברים בוועדה זו מסתתפים
גם בוועדת החוץ והבטחון אשר מתכנסת בטעה 10. את זמן הישיבות בוועדת
החוץ והבטחון אין אפשרות לשנות על-כן חשתי, כי במקום שהוועדה תסב
מ-9 עד 11, תסנה עתה את הטעות מ-8 ל-10.

ממחר שאף ועדה אינה מתכנסת בטעה 8.00
אני מציעה לקבל הצעת פטרה ולהתכנס

ד. נצר :

ב-8.30.

ה ו ח ל ט :

ישיבות הוועדה להבא תתחלנה בטעה 8.30 בבקר.

הישיבה סגורה.

הישיבה ננעלה בטעה 11.00.